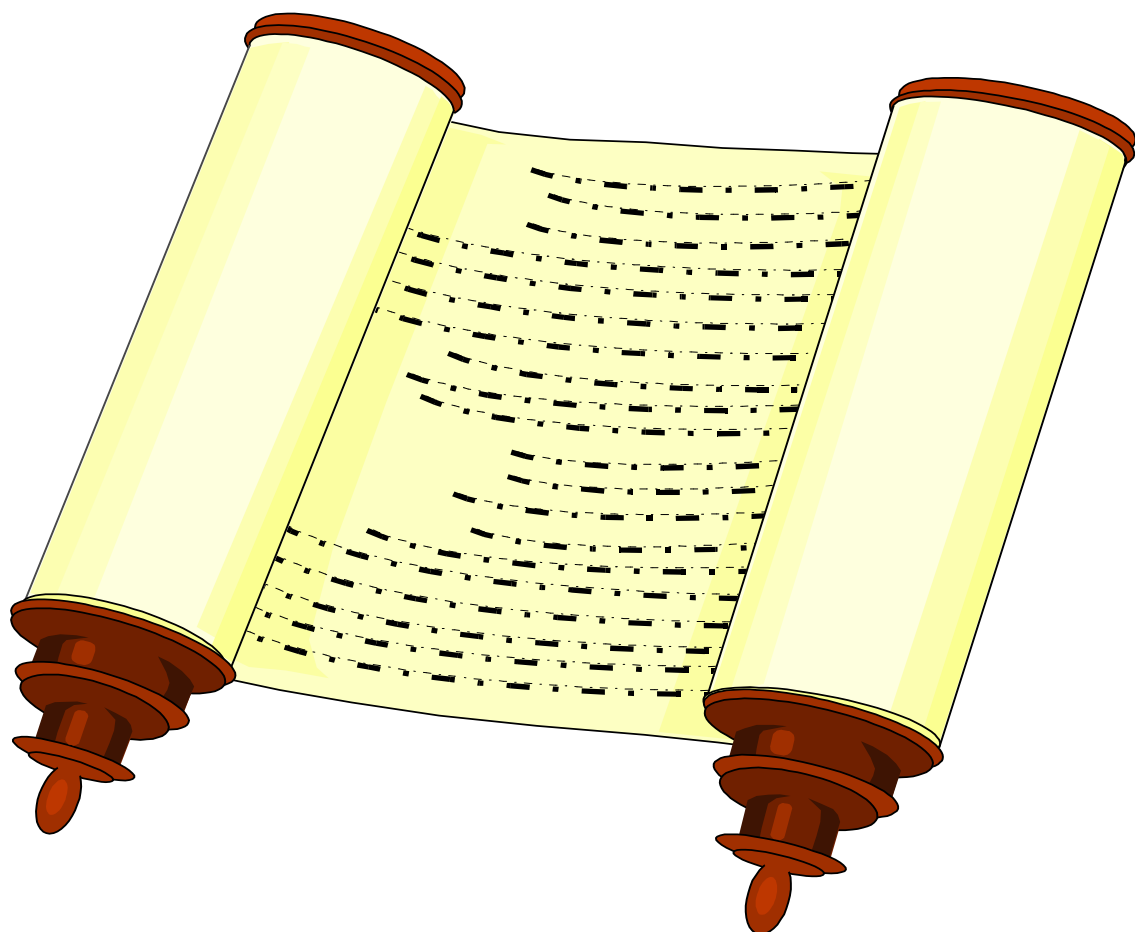

"בני ציון"

פרד"ס התורה

פשוט וברור

פְּרִשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּרֵאשִׁית

כְּנִיסַת הַחֹג: 18:02

יְצִיאַת הַחֹג: 19:09

עֲרַשׁ"ק כֹּא' תִּשְׂרִי תִשְׁע"ד (25.9.13)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

בהכנס "בית אל"

"וְכָל עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאָדָמָה"

על הכתוב, "וְכָל עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח", פֶּרֶשׁ רש"י: "כְּשֶׁנִּגְמְרָה בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי, קוֹדֵם שֶׁנִּבְרָא (הָ)אָדָם, וְכָל עֶשֶׂב הַשָּׂדֶה עָדִין לֹא צִמַּח". ומדוע? מָה עֵיכָב אֶת הָעֶשֶׂב שִׁיִּצְמַח? ומִפְּרֶשׁ רש"י: "'כִּי לֹא הִמְטִיר... (ה' גֶּשֶׁם)'. וְמָה טַעַם לֹא הִמְטִיר (ה' גֶּשֶׁם)? לְפִי שֶׁ-אָדָם אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאָדָמָה, וְאֵין מִכִּיר בְּטוֹבָתָן שֶׁל גִּשְׁמִים. וְכִשְׁבָּא אָדָם, וַיִּדַּע שֶׁהֵם צוֹרֵךְ לְעוֹלָם, הִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם וַיִּרְדּוּ, וַיִּצְמַחוּ הָאֵילָנוֹת וְהַדְּשָׁאִים".

נִמְצָאוּ לְמִדֵּים מִכָּאן דָּבָר נִפְלָא! הִנֵּה, לְמִרוֹת שְׁהַבְרִיאָה כְּלָה נִשְׁלַמָּה, וְכָתוּב "וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד", לְמִרוֹת זֹאת לֹא יִרְדּוּ גִשְׁמִים שְׁכָל קִיּוֹם הָעוֹלָם וְחַיּוֹתוֹ תְּלוּיִים בָּהֶם. ומדוע? כִּי חִסְרָה תְּפִילַת הָאָדָם, הַמִּכִּיר בְּטוֹבָתָן, שֶׁפֶן רַק כִּאֲשֶׁר הָאָדָם מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל לְפָנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם עַל הַגִּשְׁמִים, רַק אִזּוֹ הֵם יוֹרְדִים, כְּדִי לְהַחֲיוֹת אֶת הַבְּרִיאָה כְּלָה.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ יוֹסֵף חַיִּים, בְּעַל ה"בֵּן אִישׁ חַי", שְׁמַהוּת הָאָדָם הִיא תְּפִילָה, וּבְלִי תְּפִילָה אֵין הוּא כְּלוּם! וְזֹאת, כִּינּוּ שְׁצוֹרְכֵי הָאָדָם בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת הֵן כֹּה רַבּוֹת, עַד שֶׁהָאָדָם בְּעַצְמוֹ לֹא יִכּוֹל לְהַשִּׁיג כְּלוּם. וְלָכֵן תְּמִיד צָרִיךְ הוּא לְהַרִים עֵינָיו לְמָרוֹם בְּתְּפִילָה וּלְבַקֵּשׁ.

וְלָכֵן אוֹמֵרֵת הַתּוֹרָה, כְּשֶׁחִסְרָה תְּפִילָה אִזּוֹ "וְאָדָם אֵין". כְּלוּמָר בְּלִי תְּפִילָה אֵין הוּא נִחְשָׁב לְאָדָם, וְהוּא בְּבַחֲיַנַּת "אֵין!" שֶׁפֶן, כְּאִמּוֹר, כָּל מַהוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא לְבַקֵּשׁ/לְהַתְּפַלֵּל, כְּפִי שֶׁאִמַּר דּוֹד הַמֶּלֶךְ "וְאֵין תְּפִילָה". וּבְאִמַּת, כִּאֲשֶׁר נִבְדּוֹק מָה הַמַּהוּת/הַתְּכֵן/הַמִּילּוּי שֶׁל "אָדָם", נִמְצָא שֶׁהוּא תְּפִילָה. הֵא כִּיִּצְדָּ? הִנֵּה, אוֹתִיּוֹת הַמִּילּוּי שֶׁל "אָדָם" – אֵלֶּף דָּלֶת מֵם – הֵם "מִתְּפַלֵּל". (מְסוּמָנוֹת בְּאִפּוֹר).

"הֵמֵן הָעֵץ אֲשֶׁר צוּיַתִּיךְ לְבִלְתִּי אֶכֶל מִמֶּנּוּ אֶכְלֶת"

חז"ל שוֹאֲלִים בְּגִמְרָא בְּמַסְכַּת חוֹלִין (קִלְט'): "הֵמֵן (צוֹרֵר הַיְּהוּדִים) מִן הַתּוֹרָה מִנִּין?", וְתִשׁוּבָתָהּ הִיא, שֶׁהֵמֵן רְמוּז בְּפִתּוֹב (בְּרֵאשִׁית ג', יא) "הֵמֵן הָעֵץ אֲשֶׁר צוּיַתִּיךְ לְבִלְתִּי אֶכֶל מִמֶּנּוּ אֶכְלֶת".

וְלִכְאוּרָה צְרִיכִים לְהַבִּין עֵנִין זֶה. שֶׁפֶן, מִדּוּעַ כֹּה חֲשׁוּב לְדַעַת הֵיכֵן רְמוּז הֵמֵן בְּתוֹרָה? זֹאת וְעוֹד, וְכִי אִם כְּתוּב "הֵמֵן הָעֵץ" זֶהוּ כִּבְר רְמוּז לְהֵמֵן הַרְשָׁע? (וְהִרִי גַם כְּתוּב: "הֵמֵן הַסֵּלַע הַזֶּה נּוֹצֵיא לְכֶם מַיִם", וּמִדּוּעַ לֹא הִזְכִּירָה זֹאת הַגְּמָרָא?)

הַמְּגִיד הִירוּשָׁלַמִי הַנּוֹדֵעַ הִגִּה צ"צ רַבִּי שְׁלוֹם שְׁבַדְרוֹן זִיע"א הִבִּיא תִירוּץ מְתוּק מְאֹד עַל-כֶּן! הִנֵּה, הַמְּגִילָה מְתַאֲרַת אֶת הֵמֵן כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּשִׂיא תְּפִאֲרָתוֹ – הַמֶּלֶךְ נִשְׂאוֹ עַל כָּל שָׂרָיו וְעַבְדָּיו, כָּל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לוֹ בְּכָל מֵאָה וְעֶשְׂרִים וּשְׁבַע מְדִינּוֹת הַמֶּלֶךְ, וְאֵין אִישׁ נִכְבָּד מִמֶּנּוּ. וְאִף הַמֶּלֶכָה אֶסְתֵּר עוֹשֶׂה מִשְׁתָּה רַק לְכַבּוֹד. וְהִנֵּה, לְמִרוֹת כָּל זֹאת, כְּשֶׁהֵמֵן יוֹצֵא מִהַמִּשְׁתָּה, וְרוֹאֶה שְׁמֵרְדִכִּי לֹא קָם וְלֹא זָע מִפְּנָיו, הוּא מִתְּמַלֵּא חֲמָה. חוֹזֵר לְבֵיתוֹ, אוֹסֵף אֶת כָּל אוֹהֲבָיו וּמִכְרָיו, מְפָרֵט בְּאוֹזְנֵיהֶם אֶת "וַיִּסְפֹּר לָהֶם הֵמֵן אֶת כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרַב בְּנָיו וְאֵת כָּל אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ", וּמִיָּד אַחַר-כֵּן מִכְרִיו (ה', יג): "וְכָל זֶה אֵינְנוּ שׁוֹה לִי"...

וְלִמְקִרָא הַדְּבָרִים מִתְּעוֹרְרַת פְּלִיאָה – כִּיִּצְד הֵמֵן יִכּוֹל לְחַוֵּשׁ שְׁכָל הַכְּבוֹד וְהַיִּקָּר שִׁישׁ לוֹ אֵינֵם שׁוֹיִם מְאוּמָה, רַק בְּגִלְל יְהוּדִי אַחַד שֶׁלֹּא מִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ? הֵאֵם עַל מַעַט הַכְּבוֹד שֶׁנִּגְרַע מִמֶּנּוּ יָקוּם אוֹ יִפּוֹל עַל כָּל הַכְּבוֹד שְׁחוֹלְקִים לוֹ הָאֲנָשִׁים בְּמֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁבַע מְדִינּוֹת!?

וְעַל-כֶּן שׁוֹאֲלֶת הַגְּמָרָא: "הֵמֵן מִן הַתּוֹרָה מִנִּין?" – הֵיכֵן רְמוּזָה בְּתוֹרָה תְּכִינָה מְשׁוּנָה שְׁכּוּז, שֶׁעַל חִסְרוֹן שֶׁל דָּבָר אַחַד מִתִּיחָסִים לְהַכֵּל כְּאִילוֹ לֹא שׁוֹה כְּלוּם!

וְתִשׁוּבַת הַגְּמָרָא הִיא: "הֵמֵן הָעֵץ" – שֶׁרֶשׁ תְּכִינָה זֶה, שֶׁמְצִינּוּ אֶצֶל הֵמֵן צוֹרֵר הַיְּהוּדִים, הַתְּגַלָּה כְּבֵר בְּהִנְהַגַּת אָדָם

הראשון, וממילא הוא קים בטבע בני האדם בכלל.

ומה מצינו אצל אדם הראשון? בגן עדן נטע ה' "כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן". אפילו "עץ החיים" נמצא בתוך הגן, והקב"ה מתיר לאדם הראשון לאכול מכל עצי הגן, מלבד מעץ אחד – עץ הדעת טוב ורע. והנה איסור זה גורם לאדם הראשון לחוש ש'וכל זה איננו שוה לי' – הוא מתאוה לאכול דוקא מעץ הדעת. למה? כי זהו תפקידו של היצר הרע – לטעת בלב האדם את התחושה, שמה שחסר לו הוא העיקר. האדם אינו מסתפק במה שיש לו, אלא משתוקק דוקא למה שעדין לא השיג. לא די לו במותר לו, אלא הוא מתאוה דוקא למה שנאסר עליו... ולכן, כשרוצה הגמרא לדעת מנין מגיעה להמן פזו תכונה רעה, מסיקה הגמרא: "המן העץ" – אצל אדם הראשון כבר ראינו זאת.

"ויאמר ה' אמתה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה" (אותיות נפל)

הרה"ג ר' יוסף שינברגר שליט"א אומר: פ"ר"ס ר"ת פ"רס וי"סיה סין. שאילו השלש הולכות יחד נגד אדום (=ארה"ב) כפי שרואים בימינו. וכן הוסיף ששמע מהרב לוין זצ"ל שהיה מזקני חסידי קרלין, שהוא שמע מהאדמו"ר הינוקא מקרלין זצ"ל (הפרנקפורטר) שהיה בעל רוח הקדש. והיה מהיחידים שצפו את השואה הרבה שנים קודם. והוא אמר שסין תחריב את ניו יורק פריז לונדון. ר"ת נפ"ל בתוך שלש דקות. ורמז על-כך הכתוב: (בראשית כה' יח) : "על פני כל אחי נפל" (וזאת הוא אמר לפני מאה שנה בטרם נודע בעולם על פצצות אטום).

ולפי זה יתכן מאד שגזרת המילה בניו יורק תכליתה להבריח את היהודים ממקום הסכנה (והוסיף הרה"ג ר' שלמה רייסקין שליט"א שהעיר ניו יורק מרומזת בדילוג ט"ו(=15) אותיות בפסוקים (יחזקאל פרק ז ד) 'ולא תחוס עיני עליך ולא אחמול כל דרכיך עליך אתן ותועבותיך בתוכך תהיין וידעתם כי אני יהוה. כה אמר אדני הוי"ה רעה אחת רעה הנה באה קץ בא בא הקץ הקיץ אליך הנה באה".

"ויכלו השמים והארץ וכל צבאם"

על גדל מעלת קדושת ה"קידוש על היין" – שבו אנו מכריזים, "ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וכו'", שבכך אנו מראים כי מאמינים אנהנו שהקב"ה ברא את העולם בששה ימים, וביום השביעי שבת וינפש – נוכל להבין מהסיפור המופלא הבא: היה זה לקראת סיומה של מלחמת העולם השנייה, כאשר הפוחות הנאציים ימ"ש, בפיקודו של הגנרל רומל, הגיעו כמעט עד לשערי ארץ ישראל. אלפי תינוקות של בית רבן התאספו ליד שריד בית מקדשנו לאמירת תהילים, לשפוד שיח ותחינה לפני ריבון העולמים, כדי שיושיע את העם היושב בציון מידי המרצחים. גם בבית מדרשו של הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועהל זיע"א הורגשה בשבת ההיא חרדה גדולה. הרבי, שהתפרסם ברוב גדלותו, פרישותו וחסידותו, קדש כבר על היין, והתכוון לגשת לסעודת השבת. באותו רגע נגשו אליו המשמשים בקדש, ואמרו לו שהגרמנים מצויים כבר בשערי ארץ ישראל. תגובתו של הרבי היתה: "מדוע לא אמרתם לי זאת לפני הקידוש?". תמהו הגבאים, ולא הבינו על מה רומזים דבריו הקדושים. ואז הסביר להם הרבי, ואמר במתק שפתיו: "הרי אמרו חז"ל (שבת קיט'): 'כל המתפלל בערב שבת, ואומר 'ויכלו', מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית', וממילא חלים כאן כל דיני השותפות. ואם הייתם אומרים לי את זה לפני הקידוש, הייתי יכול לפעול אצל ה"שותף" ביתר שאת..."

מיד לאחר מכן הלך למקוה טהרה, שם טבל כדרכו בקדש, וכשיצא אמר: "רואה אני שהגרמנים לא יכנסו בשערי ירושלים!". וכך אכן היה. בנסי נסים ירושלים נושעה מאויביה... לאחר מכן הסביר הרבי את ענין ה"שותפות" בין ישראל להקב"ה בענין השבת. שהרי מי ששומר שבת מפרסם את אמונת האלקים בעולם, וכאילו מכריז קבל כל יושבי תבל, שהעולם נברא בששה ימים, וביום השביעי שבת וינפש. וכמו שמלך מעריך ומוקיר טובה עצומה למי שמפרסם את גדולתו וגבורתו, כך גם מלך מלכי המלכים מתחשב מאד בדעתו של מי שעושה להפצת אמונתו. משל למלך שבנה ארמון פלא על אי בודד, ובא אוהבו וצלם את הארמון מכל צדדיו, והפיץ את התמונות ברבים, כדי להראות את גדולתו של המלך ואת חוכמתו. בכך הופך האוהב שהוא לשותפו של המלך. זה כוחו וזו גדולתו של האומר "ויכלו" ומפרסם את אלקותו יתברך...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון

כניסת השבת: 17:59

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 19:06 ר"ת 19:42

ערש"ק כג' תשרי תשע"ד (27.9.13)

הפטרה: "פה אמר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"שלשה שותפין יש באדם: הקדוש-ברוך-הוא, ואביו ואמו"

כתוב בגמרא (נידה לא): "...שלשה שותפין יש באדם: הקדוש-ברוך-הוא, ואביו ואמו - אביו מזריע הלבן, שממנו (נוצרים) עצמות וגידים וצפרניים, ומח שבראשו ולבן שבעין. אמו מזרעת אדם, שממנו (נוצרים) עור ובשר ושערות ושחור שבעין. והקדוש-ברוך-הוא נותן בו רוח ונשמה..."

וצריך להבין ענין זה, והלא ברור לכל יציר חי, שהקב"ה הוא זה שברא את האדם - גם את הגוף וגם את הנשמה - וכמו שאנו אומרים בנוסח הסליחות "הנשמה לך והגוף פעלך". שהרי, מי יכול לברוא בכוחות עצמו אפילו גרגיר אחד של חול?

וכבר אמרו חז"ל (בראשית רבה יד, ט): "(ש)על כל נשימה ונשימה שהאדם נושם, (הוא) צריך לקלס (=להלל) לבורא, מאי טעמא (=ומדוע)? (שכן, כתוב) 'כל הנשמה תהלל יה'. (אל תקרא 'כל הנשמה', אלא) 'כל הנשימה תהלל יה'". אם כן, איך יעלה על הדעת, שלשה שותפים יש ביצירת האדם? הלא אין האדם מסוגל לנשום אפילו נשימה אחת בכוחות עצמו. וכל שכן שאינו מסוגל ליצור את גוף הולד בכוחות עצמו. אם כן, איך אמרו חז"ל: "שלשה שותפין יש באדם: הקדוש-ברוך-הוא, ואביו ואמו"?

אלא, שהבאור הוא, שהקב"ה, בגדל ענותנותו, מחשיב את האב ואת האם כאילו הם שותפים לו ביצירת הולד, והם כפיכול נותנים לאדם את הגוף החומרי.

אם כן, צריכים אנו להבין עמק ענין זה: מדוע מחשיב הקב"ה את האב והאם כשותפים לו ביצירתו של האדם? ויש לומר שזהו חסד גדול ונפלא שעשה הקב"ה עמנו, להחשיב את האב והאם כשותפים שלו, כפיכול, ליצירת הצאצאים. שכן, כידוע להורים יש אחריות גדולה וכבדה לתנך את צאצאיהם לתורה ולעבודת ה'. וכבר אמרו חז"ל (סוכה נו), על מרים בת בילגה, שהיתה ממשפחת כהנים, והמירה את דתה. וכאשר שמעו חכמים דבר זה קנסו את כל משמרת הכהנים של משפחתה, שלא יוכלו לבוא לבית המקדש. ותמהו שם חז"ל, מדוע קנסו את כל משמרת הכהנים על דבר מרים בת בילגה שחטאה? וכפי לשון הגמרא "משום ברתא קנסינן ליה לדידיה?" (=בגלל הבת צריכים אנו לקנוס את ההורים?). ומתריך שם אב"י, ואומר: "אין. כדאמרי אינשי: שותא דינוקא בשוקא, או דאבוה או דאימיה" (=כן. פיון שמה שהתינוק מדבר בשוק, הוא מחינוך האב או מחינוך האם). לפי זה יחרד האדם, ותפל עליו אימתה ופחד, איך מסוגלים ההורים, שהם רק קרוצי-חמר, לקבל אחריות כזאת, לגדל את צאצאיהם כראוי, כדת וכדין, לתורה, למצוות ולמעשים טובים.

ולכן, התירוץ הוא, שמטעם זה עשה הקב"ה את עצמו כפיכול שותף עם ההורים ביצירת הולד. שכן, כשיש להורים שותף כמו הקב"ה, שהוא כל-יכול, הם מתחזקים ברוחם ומקבלים עידוד מכך. שהרי, בודאי שעל שותף כזה אפשר לסמוך, שיסיע להם בגידול ובחינוך הילדים.

ויש לומר, שזהו מה שכתוב בגמרא (כתובות יז), על "רבי יהודה בר אלעאי, שהיה נוטל בד של הדס, ומרקד לפני הפלה, ואמר: 'פלה נאה וחסודה'. (ואילו) רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת". ופרש רש"י, שהיה רב שמואל רוקד עם שלשה הדסים, 'ש"לש בדין זורק (למעלה)...".

וצריכים אנו להבין, מה רצה רב שמואל לרמוז לנו בזריקת שלשת ההדסים, כשהיה מרקד לפני הפלה? ויש לומר, כי כאשר החתן והפלה מתבוננים על תכלית הנישואין, שהיא קיום מצות פרו ורבו, בלידת בנים ובנות, הנה, בנקל יוכלו לבוא לידי עצבות מול האחריות הגדולה והכבדה המוטלת עליהם. על-כן, כדי לחזק את רוחם, היה רב שמואל מרקד לפניהם עם שלשה הדסים, כדי להזכיר להם, שישנם שלשה שותפים ביצירת האדם - הקב"ה, אביו ואמו. אם כן, עם שותף כמו הקב"ה יוכלו בנקל לגדל את צאצאיהם לתורה ולמעשים טובים. על-פי יסוד זה יאיר לנו להבין מה שכתוב בבריאת האדם (בראשית א, כו): "ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו

כְּדַמוֹתֵינוּ". וידועה תְּמִיּהַת חו"ל על הַפְּתוּב "נַעֲשֶׂה", שֶׁהוּא לְשׁוֹן רַבִּים, שֶׁהָרִי הַקֵּב"ה הוּא אֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד, וְהוּא לְבָדוּ בְּרָא אֶת הָאָדָם. אֲלָא, שֶׁתְּרַצוּ הַמְּפָרְשִׁים, שֶׁרְצָה הַקֵּב"ה לְלַמְּדֵנוּ בְּכַף אֶת מִידַת הַעֲנָוָה, שִׁיְהֵא הַגְּדוֹל נִמְלָךְ בְּקוֹטֵן. דְּהֵינּוּ, שֶׁהַקֵּב"ה נִמְלָךְ עִם הַמְּלֹאכִים לְפָנֵי יִצְרָת הָאָדָם.

אוּלָם הַיִּשְׁמַח מוֹשֶׁה" (בְּרֵאשִׁית) תְּרַץ, שֶׁהַקֵּב"ה אָמַר לְנִשְׁמַת הָאָדָם (לְפָנֵי כְּנִיסַתָּהּ לַגּוֹף): "נַעֲשֶׂה אָדָם". כְּלוּמַר, אֲנִי וְאַתָּה, בְּיַחַד, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁלִים אֶת הָאָדָם שָׁבָךְ. (שְׁכָן, כִּידוּעַ, הַקֵּב"ה בְּרָא אֶת הָאָדָם חֹסֵר, כְּדֵי שִׁישְׁלִים אֶת עֲצָמוֹ עַל-יְדֵי תוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים).

וּמַעֲתָה יֵשׁ לֹמֵר, שֶׁהַקֵּב"ה אָמַר לְנִשְׁמַת אָדָם וְחוּהָ, קִדְּם שֶׁנִּבְרָאוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, "נַעֲשֶׂה אָדָם" - כְּלוּמַר, אֲנִי וְאַתָּה, בְּשׁוֹתְפוּת, נַעֲשֶׂה אָדָם, עַל-יְדֵי שֶׁתְּקִימוּ מִצְוֹת פְּרוּ וּרְבוּ. וּבְכַף רְצָה הַקֵּב"ה לְחַזֵּק אֶת הָאָדָם בְּסִיוַע הַגְּדוֹל שִׁיִּסְיַע לוֹ בְּגִידוֹל וּבְחִינוּךְ צְאֲצְאֵיהֶם לְתוֹרָה וְלַעֲבוּדַת ה'.

וְהוּוּ שְׂרָמֵז הַחֶכֶם מְכַל אָדָם, בְּאוֹמְרוֹ (וְקֵהֶלֶת ד', ט'): "טוֹבִים הַשָּׁנִים מִן הָאֶחָד, אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שְׂכָר טוֹב בְּעַמְלָם". כְּלוּמַר, מִתִּי "טוֹבִים הַשָּׁנִים", שֶׁהֵם הָאָב וְהָאֵם, וְיִצְלִיחוּ בְּחִינוּךְ צְאֲצְאֵיהֶם? רַק "מִן הָאֶחָד" - רַק כִּי אֲשֶׁר יִזְכְּרוּ תְּמִיד שֶׁהֵם מְקַבְּלִים שְׂפַע קֹדֶשׁ וְסִיוַע "מִן הָאֶחָד" - הוּא יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקֵּב"ה, שֶׁעָשָׂה עֲצָמוֹ שׁוֹתֵף עִם הַהוֹרִים בְּחִינוּךְ צְאֲצְאֵיהֶם. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"עַפְעָף" רֵאשִׁי תִּיבּוֹת "עַץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי"

עַל הַפְּתוּב בְּפִרְשַׁת הַבְּרִיאָה: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי... וַיְהִי כֵן: וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ... עֵץ עֵשֶׂה פְּרִי". וּפְרַשׁ רַש"י, שֶׁהַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ צוּהָ עַל הָאָרֶץ לְהוֹצִיא "עַץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי". כְּלוּמַר, שֶׁטַעַם גִּזַּע תְּעַץ יִהְיֶה כְּטַעַם הַפְּרִי. אוּלָם הָאָרֶץ לֹא עָשְׂתָה כֵן, אֲלָא "וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ... עֵץ עֵשֶׂה פְּרִי". כְּלוּמַר, הָאָרֶץ שֶׁנִּתְּנָה מִצִּוּוֵי תְּבוֹרָא, וְהוֹצִיאָהּ חֶכֶם "עַץ עֵשֶׂה פְּרִי", וְלֹא "עַץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי" (=שֶׁטַעַם גִּזַּע תְּעַץ יִהְיֶה כְּטַעַם הַפְּרִי). וְצָרִיכִים אֲנִי לְהַבִּין עֲנִינֵן זֶה. שְׁכָן, מִדּוּעַ חֲטָאָה הָאָרֶץ דוֹקָא בְּשִׁינוּי זֶה, וְלֹא הוֹצִיאָהּ "עַץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי" (=שֶׁטַעַם גִּזַּע תְּעַץ יִהְיֶה כְּטַעַם הַפְּרִי)?

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁהִנֵּה, תְּכַלִּית הַבְּרִיאָה הַיָּמָּה, שֶׁיִּקְדַּשׁ הָאָדָם אֶת גּוּפוֹ הַחוּמְרִי, שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵת "עַץ הַשְּׂדֵה" ("כִּי הָאָדָם עֵץ הַשְּׂדֵה"), עַד שִׁיְהִיָּה הַגּוּף מְאִיר כְּמוֹ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁבְּקִרְבוֹ, וְזֶהוּ "עַץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי". דְּהֵינּוּ, הַגּוּף, שֶׁהוּא "הַגִּזְע", יִזְכָּךְ, וְיִהְיֶה כְּטַעַם "הַפְּרִי" - כְּמוֹ הַנִּשְׁמָה.

וְלָכֵן, אוֹמֵר הַיְיָאוֹהֵב יִשְׂרָאֵל, הַסִּיבָה שֶׁנִּתְּנָה הָאָרֶץ דוֹקָא בְּחֲטָאָה זֶה, וְלֹא הוֹצִיאָהּ "עַץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי", הִיְתָה כְּדֵי שִׁיּוּכַל הָאָדָם לְהַצְדִּיק אֶת עֲצָמוֹ, וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל חֲטָאָיו, בְּאוֹמְרוֹ כִּי מָה שְׁכָן גִּרַם לְאָדָם לְחֲטוֹא.

(וְאֲכֹן, מְבוֹאֵר בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁחֲטָא קִדְמוֹן זֶה שֶׁל הָאָדָמָה, שֶׁנִּתְּנָה מִצִּוּוֵי הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ, הוּא שֶׁרַשׁ לְכָל הַחֲטָאִים שֶׁל הַמִּין הָאָנוּשִׁי. וְעַל זֶה אֲנִי נִתְּלִים וְאוֹמְרִים בְּתַפִּילוֹת הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים: "אֲבִינוּ מַלְכֵנוּ, זְכוּר כִּי עֲפָר אֲנַחְנוּ" - אֲבִינוּ שֶׁבְּשָׂמִים, זְכוּר שֶׁאַתָּה בְּרֵאתָ אוֹתֵנוּ עֲפָר מִן הָאָדָמָה. וּמֵאַחֵר וְהִיא שֶׁנִּתְּנָה מִמָּה שֶׁצִּוִּיתָ אוֹתָהּ, גִּרַם הַדְּבָר לְכַף שְׂגָם אֲנַחְנוּ שִׁינֵינוּ מְרֻצוֹךְ, וְחֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ, וְאִם כֵּן - רַחֵם עָלֵינוּ).

מְכַל זֶה נִמְצָא, שֶׁכְּדֵי לְתַקֵּן אֶת פְּגַם הָאָדָמָה, שֶׁנִּתְּנָה וְלֹא הוֹצִיאָהּ "עַץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי", צָרִיךְ הָאָדָם לְקַדֵּשׁ וְלִזְכּוֹךְ אֶת גּוּפוֹ, כְּדֵי שִׁיְהִיָּה מְאִיר כְּמוֹ הַנִּשְׁמָה (שֶׁזֶהוּ עֲנִינֵן "עַץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי" - שֶׁהַגּוּף, שֶׁהוּא "הַגִּזְע", יִהְיֶה "כְּטַעַם" (=כְּמוֹ) הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה).

וְהִנֵּה, יָדוּעַ מִהַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁמָּה שֶׁבְּרָא הַקֵּב"ה אֶת הָאָדָם עִם שְׁתֵּי עֵינָיִם, הוּא כְּדֵי לְרַמּוֹז לוֹ, שֶׁבְּעֵינֵי אַחַת הוּא צָרִיךְ לְהַסְתַּכֵּל אֵיךְ לַעֲבוֹד אֶת ה' בְּנִשְׁמִיּוֹת, כְּדֵי לְקַדֵּשׁ וְלִזְכּוֹךְ אֶת הַגּוּף, עַד שִׁיְהִיָּה מְאִיר כְּמוֹ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה.

וְזֶהוּ שֶׁאוֹמֵר הַחֶכֶם מְכַל אָדָם: "עֵינֶיךָ לִנְכַח יִבִּיטוּ". כְּלוּמַר, שְׁתֵּי עֵינֶיךָ נִבְרָאוּ כְּדֵי לְרַמּוֹז לָךְ שֶׁתְּשַׁתְּמַשׁ עִם הַעֵינָיִם לַעֲבוּדַת ה': עֵין אַחַת לְהַסְתַּכֵּל אֵיךְ לַעֲבוֹד אֶת ה' בְּעֵינֵי רִחְמִיּוֹת, וּבְעֵינֵי הַשְּׂנִיָּה לְהַסְתַּכֵּל אֵיךְ לַעֲבוֹד אֶת ה' בְּעֵינֵי גִשְׁמִיּוֹת. וְעַל-יְדֵי כֵּן: "וְעַפְעָפִיךָ יִישְׂרוּ נִגְדָךְ" - "עַפְעָף" רֵאשִׁי תִּיבּוֹת "עַץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי" - תְּגִיעַ לְמַדְרַגַת "עַץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי" - לְקַדֵּשׁ אֶת הַגּוּף, שִׁיְהִיָּה מְאִיר כְּמוֹ הַנִּשְׁמָה. וּמוֹסִיף שֶׁלְמָה הַמְּלָךְ וְאוֹמֵר, שֶׁעֲנִינֵן זֶה שֶׁל "עֵינֶיךָ וְעַפְעָפִיךָ", תְּמִיד יִהְיֶה לְנִגְדָךְ ("יִישְׂרוּ נִגְדָךְ"), כִּינּוֹן שֶׁזֶהוּ תְּכַלִּית עֲבוּדַת הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה. (רֵאשִׁי בְּהַרְחָבָה בְּסִפְרֵי "בְּנֵי צִיּוֹן", חוּמַשׁ "שְׁמוֹת" עַמ' 13)

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עֵשָׂה, וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד" (בְּמִדְרַשׁ רַבָּה כְּתוּב: "וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד" - זֶה יִצְרָר הָרַע) (א', לא')

פַּעַם שָׂאֵל חֲסִיד אֶחָד אֶת הַיְיָחוּץ חַיִּים", מָה לַעֲשׂוֹת לְיִצְרָו הָרַע שֶׁאֵינּוּ נוֹתֵן לוֹ מְנוּחָה? הַשִּׁיב לוֹ הַיְיָחוּץ חַיִּים", שֶׁהַיִּצְרָר הָרַע הוּא לְטוֹבַתוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁאֲלֵמְלָא הַיִּצְרָר הָרַע לֹא הִיְתָה שׁוּם תְּכַלִּית לְבְרִיאַת הָאָדָם. וְכַשֵּׁם שֶׁהַמְּטוּטָלֶת שֶׁבְּשַׁעוֹן פּוֹעֵלֶת עַל-יְדֵי שִׁישׁ בָּהּ שְׁנֵי כַחוֹת מְנוֹגְדִים זֶה לָזֶה, הָאֶחָד מוֹשֵׁף לְצַד אֶחָד וְהַשֵּׁנִי לְצַד שְׁכָנָד, וְעַל-יְדֵי כֵּן הַגְּלִגְלִים וְהַמְּחוּגְגִים מְסֻתוֹבְבִים, וְכֵן הַכָּל בְּיַחַד יוֹצֵר אֶת הַשַּׁעוֹן. וְכֵן גַּם הָאָדָם - יִצְרוֹ הַטוֹב מוֹשֵׁף לְצַד הַטוֹב וְיִצְרוֹ הַרַע מוֹשֵׁכוֹ לְרַע. וְכַשֵּׁהוּא זְכוּר אֶת בּוֹרָאוֹ, וּמִתְאַמֵּץ לְהַתְגַּבֵּר עַל הַיִּצְרָר הָרַע, עַל-יְדֵי כֵּן הוּא נוֹחַל עוֹלָם הַבָּא, וּלְפִי גִדְל הַצַּעַר - כֵּן גִדְל הַשְּׂכָר.

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּרֵאשִׁית

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 17:59

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 19:06 ר"ת 19:42

עֲרַשׁ"ק כג' תשרי תשע"ד (27.9.13)

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּפֹּל ה' אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם... וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתְּנָה... וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה"

עַל הַכְּתוּב, "וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתְּנָה", כְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה יו', ו'): "אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, בְּרִיה דְּרַבִּי מֵאִיר: מִתְחִילַת הַסֵּפֶר (=בְּרֵאשִׁית) וְעַד כָּאן (=עַד הַמִּלָּה 'וַיִּסְגֹּר'), אֵין כְּתִיב סַמֶּךְ (הָאוֹת ס'). כִּיּוֹן שְׁנַבְרָאֵת (הָאִשָּׁה) – נִבְרָא שְׁטָן עִמָּה". וּפְרָשׁוּ חוֹז"ל, שֶׁהָאוֹת ס', הַמוֹפִיעָה בַּמִּלָּה "וַיִּסְגֹּר", רוֹמְזֶת עַל ה-ס"מ, הוּא הַשְּׁטָן. וְעַל-כֵּן דְּרָשׁוּ, שְׁכִיּוֹן שְׁבָרָא הַקַּב"ה אֶת הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב "וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר תַּחְתְּנָה" – כִּךְ גַּם נִבְרָא ה-ס"מ, הוּא הַשְּׁטָן, עִמָּה. וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שֶׁהָרִי, הַקַּב"ה בְּרָא אֶת הָאִשָּׁה לְטוֹבַת הָאָדָם, כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה לוֹ לְעוֹר, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבִדּוֹ, אַעֲשֶׂה לוֹ עוֹר כְּנִגְדּוֹ". אִם כִּךְ, מִדּוּעַ נִבְרָא הַשְּׁטָן עִם הָאִשָּׁה? שֶׁהָרִי, לְכַאֲוָרָה זֶהוּ גִנְאֵי לְאִשָּׁה...

נִרְאֶה לְבָאֵר עֲנִין זֶה עַל-פִּי מָה שְׁכָתוּב הַגַּה"ק רַבִּי צְדוּק הַפְּהֵן מְלוּבְלִין זִיע"א בְּקוֹנְטֵרַס "לִיקוּטֵי מֵאֲמָרִים" (אוֹת י', "וְלֹכֵן אָמַר"), עַל-פִּי מָה שְׁאָמְרוּ חוֹז"ל (קִידוּשֵׁין ל'): "יְצָרוּ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם וּמִבְקֵשׁ לְהַמִּיתוֹ, וְאֶלְמָלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ – אֵינּוּ יִכּוֹל לוֹ" (=לִיצָר הָרַע). וְצָרִיךְ לְהַבִּין, אֵיךְ הַקַּב"ה עוֹזֵר לְאָדָם? אֶלָּא, שֶׁהַעֲזָרָה הִיא עַל-יְדֵי שְׁבָרָא לוֹ אֶת הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "אַעֲשֶׂה לוֹ (=לְאָדָם) עוֹר כְּנִגְדּוֹ" (=כְּנִגְדַּת הַיְצָר הָרַע). וְלִכְךָ הַתְּכַוֵּנוּ חוֹז"ל, בְּאוֹמְרָם "וְאֶלְמָלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ". דְּהֵינּוּ, אִם לֹא הָיָה הַקַּב"ה "עוֹזְרוֹ" נוֹתֵן עוֹר לְאָדָם, אֶת הָאִשָּׁה – "אֵינּוּ יִכּוֹל לוֹ" (=לִיצָר הָרַע) – לֹא הָיָה מִצְלִיחַ הָאָדָם לְהַתְּגַבֵּר עַל הַיְצָר. וַיֵּשׁ לְבָאֵר עֲנִין זֶה עַל-פִּי מָה שְׁשָׁנִינוּ בְּמַסְכַּת יְבָמוֹת (ס"ב, ע"ב): "כָּל אָדָם שְׂאִין לוֹ אִשָּׁה שְׂרוּי בְּלֹא שְׂמֻחָה, בְּלֹא בְרָכָה וּבְלֹא טוֹבָה. וּבְמַעַרְבָא (=כִּינּוּי לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא מִמַּעַרְב לְבָבֶל) אָמְרוּ, שֶׁהוּא שְׂרוּי בְּלֹא תוֹרָה". וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שְׂכּוֹן, מִדּוּעַ אֵין הָאָדָם יִכּוֹל לְעַסּוֹק וּלְזַכּוֹת לְתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, בְּלֵי אִשָּׁה? עַל-כֵּךְ עוֹנִים חוֹז"ל בְּגִמְרָא (יוֹמָא ע"ב): "'יִרְאֵת ה' טְהוֹרָה עוֹמְדַת לְעַד'. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: זֶה הַלּוֹמֵד תוֹרָה בְּטְהוֹרָה. (ו)מָאִי הִיא (טְהוֹרָה)? נוֹשֵׂא אִשָּׁה, וְאַחַר-כֵּךְ, לוֹמֵד תוֹרָה".

הֵנָּה, מְבוֹאֵר מִכָּאן, שְׂאִי-אֶפְשָׁר שֶׁתִּתְקַים הַתוֹרָה אֶצֶל הָאָדָם, וְשֶׁתְּהִיָּה "עוֹמְדַת לְעַד" – אֶלָּא רַק לְאַחַר שֶׁהוּא נוֹשֵׂא אִשָּׁה, שְׂאִז הוּא יִכּוֹל לְלַמּוֹד תוֹרָה בְּקְדוּשָׁה וּבְטְהוֹרָה, לְלֹא הַרְהוּרֵי אִשָּׁה. וְעַל-כֵּן יָפָה אָמְרוּ חוֹז"ל: "וּבְמַעַרְבָא אָמְרוּ (עַל כָּל אָדָם שְׂאִין לוֹ אִשָּׁה), שֶׁהוּא שְׂרוּי בְּלֹא תוֹרָה".

וְרֵאוּי לְהוֹסִיף מָה שְׁאָמְרוּ חוֹז"ל בְּגִמְרָא (קִידוּשֵׁין ל'): "כִּךְ הַקַּב"ה אָמַר לָהֶם, לְיִשְׂרָאֵל: בְּנֵי, בְּרֵאשִׁית יְצָר הָרַע, וּבְרֵאשִׁית לוֹ תוֹרָה תְּבַלִּין, וְאִם אַתֶּם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה, אֵין אַתֶּם נִמְסְרִים בְּיָדוֹ (=בְּיַד הַיְצָר הָרַע)".

הֵנָּה, מְבוֹאֵר מִכָּאן, שֶׁהָאָדָם לֹא יִכּוֹל לְהַתְּגַבֵּר עַל הַיְצָר הָרַע, אֶלָּא עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתוֹרָה. אִם כִּךְ, נִמְצָאוּ לְמַדִּים, שְׂכָל אָדָם שְׂאִין לוֹ אִשָּׁה שְׂרוּי בְּלֹא תוֹרָה, וּמִמִּילָא אֵין לוֹ אֶת הַ"תְּבַלִּין" (=הִיא הַתוֹרָה) כְּנִגְדַּת הַיְצָר הָרַע. וְלֹכֵן אָמְרוּ חוֹז"ל בְּגִמְרָא (קִידוּשֵׁין כ"ט): "בֵּין עֲשָׂרִים שָׁנָה וְלֹא נָשָׂא אִשָּׁה – כָּל יָמָיו בְּעַבְיָרָה". כְּלוּמָר, מִי שֶׁלֹּא נָשָׂא אִשָּׁה, כָּל יָמָיו הוּא בְּהַרְהוּרֵי עַבְיָרָה שֶׁל עֲרִיוֹת.

הֵנָּה כִּי כֵּן מְבוֹאֵרִים הֵיטֵב דְּבָרֵי רַבִּי צְדוּק עַל מָה שְׁאָמְרוּ חוֹז"ל בְּגִמְרָא: "יְצָרוּ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם וּמִבְקֵשׁ לְהַמִּיתוֹ, וְאֶלְמָלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ – אֵינּוּ יִכּוֹל לוֹ" (=לִיצָר הָרַע). וְהַכּוֹנֵה בְּכָךְ הִיא עַל בְּרִיאַת הָאִשָּׁה, שֶׁהִיא עוֹר לְאָדָם, שְׂיוֹכֵל לְהַתְּגַבֵּר עַל יְצָרוֹ, עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתוֹרָה.

עַל-פִּי הָאֲמוּרָה יוֹמְתֵק לְפָרֵשׁ אֶת הַכְּתוּב: "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבִדּוֹ, אַעֲשֶׂה לוֹ עוֹר כְּנִגְדּוֹ". דְּהֵינּוּ, "לֹא טוֹב" – בְּלֹא אִשָּׁה לֹא יוֹכֵל הָאָדָם לְזַכּוֹת לְתוֹרָה שְׁנִקְרָאת "טוֹב", (כְּפִי מֵאֲמָר חוֹז"ל (בְּרֵכוֹת ה')): "אֵין טוֹב אֶלָּא תוֹרָה, שְׁנִנְאָמַר: 'כִּי לָקַח טוֹב נִתְתִי לָכֶם, תוֹרָתִי אֶל תְּעוֹזְבוּ'".

שְׂכּוֹן, רַק עַל-יְדֵי הָאִשָּׁה יוֹכֵל לְשַׁלּוֹט וּלְהַכְנִיעַ אֶת הַיְצָר הָרַע. לָכֵן, הַעֲצָה לָכֵךְ הִיא "אַעֲשֶׂה לוֹ עוֹר כְּנִגְדּוֹ" – הִיא הָאִשָּׁה שְׁעַל-יָדָהּ יוֹכֵל לְזַכּוֹת בְּתוֹרָה שֶׁהִיא טוֹב, וְעַל-יְדֵי זֶה תְּהִיָּה לוֹ עוֹר לְהַתְּגַבֵּר עַל הַיְצָר שֶׁעוֹמֵד כְּנִגְדּוֹ

כל הזמן.

כִּינּוּן שְׂבָאוֹ לְיַדֵּי כֹהֵן, יָאִיר לָנוּ לְהַבִּין מְדוּעַ בָּרָא הַקב"ה אֶת הַ-ס"מ, הַשָּׁטָן, יַחַד עִם הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁלְמַדְנוּ בַמִּדְרָשׁ: "כִּינּוּן שְׂבָרָתָהּ (הָאִשָּׁה) – נִבְרָא שָׁטָן עִמָּה". שְׁהַרִי, לְמַדְנוּ בַגְמָרָא (מַגִּילָה יג): "אֵינן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִכָּה אֶת יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא אִם כֵּן, בּוֹרָא לָהֶם רְפוּאָה בְּתַחֲלָה".

לָכֵן, לֹא בָרָא הַקב"ה אֶת הַשָּׁטָן/הַיֵּצֵר הָרַע, הַמְסִית אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה, קוֹדֵם שֶׁבָרָא לוֹ רְפוּאָה תַחֲלִילָה – הִיא הָאִשָּׁה – שְׁעַל-יָדָהּ (=בְּזִכְוֹתָהּ) יוֹכֵל לְהַתְגַּבֵּר עַל הַיֵּצֵר הָרַע.

עַל-פִּי הָאֲמוּר יִתְבָּאֵר מָה שֶׁכָּתַב הַ"עֲטָרַת יְשׁוּעָה" (לִיקוּטִים, אוֹת לו'), בְּשֵׁם הַסְּפָרִים הַקְדוּשִׁים, כִּי שְׁמוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע/הַשָּׁטָן הוּא "סמאל" – רָאשֵׁי תִיבוֹת ס' מְסַכְתוֹת אֵין לְלַמּוֹד – לְרִמּוֹז שֶׁהוּא (=יֵצֵר הָרַע) מֵתַנְגֵּד שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל יַעֲסוֹק בַּ-ס' (=60) הַמְסַכְתוֹת שֶׁבַתוֹרָה שְׁבַע-פָּה. שָׁכֵן, הַיֵּצֵר יוֹדֵעַ שֶׁעֵיקָר בִּיטוּלוֹ הוּא עַל-יַדֵּי עֶסֶק הַתוֹרָה שְׁבַע-פָּה. וְעַל-כֵּן הוּא מְנַסֶּה בְּכָל כּוּחוֹ לְמַנוּעַ מֵאִישׁ יִשְׂרָאֵל לַעֲסוֹק בָּהּ.

אוּלָּם, זֶה לְעוֹמֵת זֶה עֲשָׂה ה', וּבְשֵׁמוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע נִרְמַז גַּם אֵיךְ לְבַטְלוֹ: שָׁכֵן, "סמאל" – רָאשֵׁי תִיבוֹת ס' מְסַכְתוֹת אוֹתָן לְלַמּוֹד – שְׂאֲדַרְבָּא צְרִיךְ לַעֲסוֹק בְּכָל ס' הַמְסַכְתוֹת שֵׁישׁ בַּתוֹרָה שְׁבַע-פָּה, כִּינּוּן שְׁעַל-יַדֵּי כֹהֵן מֵתַבְטֵל הַיֵּצֵר הָרַע.

עַל-פִּי הָאֲמוּר, יָאִיר לָנוּ לְהַבִּין אֶת מִנְהַג יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה בְּטַבְעָתָהּ. שְׁהַרִי, לְכַאוּרָה, יֵשׁ לָנוּ לְשֹׂאוֹל, מְדוּעַ מְקַדְשִׁין יִשְׂרָאֵל אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם דּוֹקָא בְּטַבְעָתָהּ, וְלֹא בַחֲפִץ אַחֲרָי?

אֵךְ לְפִי הָאֲמוּר יֵשׁ לוֹמַר, שְׁהַרִי הַטַּבְעָתָהּ הִיא עֲגוּלָה, בְּצוּרַת הָאוֹת ס', הַרוֹמְזוֹת עַל ס' מְסַכְתוֹת שֶׁבַתוֹרָה שְׁבַע-פָּה. וְהִיוֹת וְאֵין הָאָדָם יוֹכֵל לְזַכּוֹת בַּתוֹרָה, אֲלֵא רַק לְאַחַר שֶׁנִּשְׂאָ אִשָּׁה, לָכֵן מְקַדְשִׁין אֶת הָאִשָּׁה בְּטַבְעָתָהּ בְּצוּרַת הָאוֹת ס', כְּדֵי לְרִמּוֹז שֶׁבְּזִכּוֹת הַקִּדוּשִׁין יִזְכֶּה הַחֲתָן לְתוֹרָה שְׁבַע-פָּה, שֵׁישׁ בָּהּ ס' מְסַכְתוֹת.

וְרִאוּי לְהוֹסִיף מָה שֶׁלְמַדְנוּ בַגְמָרָא (בְּרִכּוֹת יז): אָמַר לִיה רַב לְרַבֵּי חֵיָא: נְשִׁים, בְּמֵאי זְכִיין? (=בְּמָה זִכּוֹת הַנְּשִׁים לַעוֹלָם הַבָּא?). עֲנָה לוֹ רַבִּי חֵיָא "בְּאַקְרוּיֵי בְּנִייהוּ לְבִי כְּנִישְׁתָּא, וּבְאַתְנוּיֵי גְבַרְיֵיהוּ בִּי רַבְנָן" (=הֵן זִכּוֹת בְּזִכּוֹת זֶה שֶׁהֵן שׁוֹלְחֹת אֶת בְּנֵיהֶן לְלַמּוֹד תוֹרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. וְכֵן, שְׂמֵאֲפִשְׁרוֹת לְבַעֲלֵיהֶן לְלַמּוֹד תוֹרָה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וּמַחֲכוֹת לָהֶם עַד שׁוֹבָם).

לָכֵן נִהְיָו לְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה בְּטַבְעָתָהּ, שֶׁהִיא בְּצוּרַת הָאוֹת ס', כְּדֵי שֶׁתַּעֲנוּד הָאִשָּׁה אֶת הַטַּבְעָתָהּ כָּל יְמֵיהָ עַל אֲצַבְעָהּ, וְתִזְכּוֹר תָּמִיד, שֶׁתַּפְקִידָהּ בַּקִּדְשׁ הוּא לְסִיעַ לְבַעֲלָהּ וּלְצַאֲצְאֵיהָ לַעֲסוֹק בַּ-ס' מְסַכְתוֹת שֶׁל הַתוֹרָה שְׁבַע-פָּה.

וְהוּוּ שְׂאוּמַר הַחֲתָן לְכֹלָהּ: "הַרִי אֶת מְקוּדְשֶׁת לִי בְּטַבְעָתָהּ זֹו (שֶׁהִיא עֲגוּלָה בְּצוּרַת ס'), כְּדַת מֹשֶׁה וַיִּשְׂרָאֵל". ("כְּדַת" – כְּמוֹ דַת מֹשֶׁה, הִיא הַתוֹרָה הַקְדוּשָׁה, שֵׁישׁ בָּהּ ס' מְסַכְתוֹת. ("כְּדַת מֹשֶׁה" – רָאשֵׁי תִיבוֹת כַּמּוֹ גְמַטְרִיָּה ס', חֵי צִיּוֹן מְזוּרְחֵי הִ"ו)). (ע"פ "שְׁבִילֵי פְנִחָס" לְהַרְהוֹק פְּנִחָס פְּרִידְמָן)

"וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם"

בַּסֵּפֶר "הַגָּאוֹן הַחֲסִיד מוֹיִלְנָא" מְסוּפֵר עַל נֶס גְדוֹל שֶׁאַרְעַ לְאִמּוֹ שֶׁל "הַגָּאוֹן מוֹיִלְנָא" בְּהִיוֹתָהּ תִּינוּקָתָהּ, וְכַךְ מְסוּפֵר: הַסְּבָתָא שֶׁל הַגָּאוֹן הַחֲלִיטָה בְּאַחַד הַיָּמִים לְצַאת עִם הַתִּינוּקָתָהּ שֶׁחָנַן אוֹתָהּ ה' לְשֹׂאוֹף אוֹר צַח. וְכַךְ, הַשְּׂכִיבָה אוֹתָהּ עַל גְּבִי הַכְּרִית וְטִיִּלָּה לְהַנְאִתָּהּ עַל הַגָּשֶׁר שְׁעַל-פְּנֵי הַנְּהַר רוֹמְנוּבָה, הַסְּמוּךְ לְסְלוּצְק. לְפִתְעָ, תוֹךְ כְּדֵי הַלִּיכָתָהּ מְעַדּוֹ רַגְלֵיהָ שֶׁל הָאֵם וְהַכְּרִית עִם הַתִּינוּקָתָהּ שְׁעַלֶּיהָ נִשְׁמָטוּ מִיָּדָהּ וְנִפְּלוּ לַנְּהַר. הָאִמָּא פְּתַחַה בְּזַעֲקוֹת שֶׁבָּר נוֹרָאוֹת, אֵךְ לְכָל הָאֲנָשִׁים שֶׁהִתְאַסְפוּ סְבִיבָהּ, לֹא נוֹתַר, אֲלֵא לְחֻזְקָה וּלְעוֹדְדָהּ, בְּהִיוֹתָם בְּטוּחִים שֶׁהַתִּינוּקָתָהּ שְׁבָקָה חַיִּים לְכָל חַי, וּבּוֹדָאֵי שְׂאִי-אֲפֹשֶׁר לְהַצִּילָהּ. וְהִנֵּה, לֹא עָבְרוּ אֲלֵא דְקוֹת מוֹעֲטוֹת, וְלִהְפֹתְעֵתָם הַגְּדוּלָה צְפָה הַכְּרִית וְעִלְתָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כְּשֶׁהַתִּינוּקָתָהּ עֲדִין שׁוֹכְכֶת עָלֶיהָ וְשָׁטָה לָהּ לְהַנְאִתָּהּ. מִיָּד מִהֲרוּ וְהוֹעִיקוּ אֶת כּוּחוֹת הַהַצִּלָּה שֶׁהַצִּלְיָחוּ, בַּחֲסָדֵי ה' יִתְבָּרַךְ, לְמִשׁוֹת אֶת הַיִּלְדָה מִן הַמַּיִם לְלֹא פֶגַע. יִלְדָה זֹו – טְרַיְנָא שְׂמָה – זְכָתָהּ, וְכָל יְמֵיהָ הִיוּ קְדוּשָׁה וְצַנִּיעוּת. וְכַךְ, זְכָתָהּ לְהִינְשֵׂא לְאוֹתוֹ צְדִיק וְטָהוֹר ר' שְׁלֵמָה זְלַמָּן, אֲשֶׁר שָׁקַד מְנוּעוּרָיו עַל דְּלַתוֹת הַתוֹרָה, וְלִיָּמִים זָכוּ וְחָנַן אוֹתָם ה' בְּבֵן זָכַר, שֶׁנִּקְרָא אֱלִיהֶוּ, הֵלֵא הוּא הַגָּאוֹן מוֹיִלְנָא זְכוּק ל' ווִיע' א."

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

כְּנִיסַת הַשָּׁבֶת: 17:59

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: בְּרֵאשִׁית

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 19:06 ר"ת 19:42

ערש"ק כג' תשרי תשע"ד (27.9.13)

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

אָדָם רֵאשִׁי תִיבוֹת: אָדָם, דָּוִד, מְשִׁיחַ (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

האר"י הקדוש אומר, שלאחר שחטא אדם הראשון ואכל מעץ הדעת, נקצבו לו אלה שנות חיים, כפי שהזהיר הקב"ה את האדם: "כי ביום אכלך ממנו (=מעץ הדעת) מות תמות", וידוע שימושו של הקב"ה הוא אלה שנה, שנאמר בתהילים: 'כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור...'. לכן, כשחטא אדם הראשון, ואכל מעץ הדעת, נגזר עליו, כאמור, לחיות אלה שנות חיים, במקום חיי נצח שלהם היה זוכה אילו לא היה חוטא. ואולם, אדם הראשון חי רק 930 שנה, ולא אלה, כפי שכתוב (בראשית ה', ה'): "ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלושים שנה וימת". ואם כן, לאן נחסרו שבועים שנה מחייו?

על-כך עונה המדרש (במדב"ר יד', יב'): "ע' (=70) שנה שחסר אדם (הראשון) משנותיו... נתן לדוד בן ישי...". ומבאר ענין זה האר"י הקדוש, ואומר, שהסיבה שאדם הראשון נתן לדוד את 70 השנים משנותיו היא משום שדוד המלך היה גלגולו של אדם הראשון, וכיון שנגזר על אדם הראשון: "כי ביום אכלך ממנו (=מעץ הדעת) מות תמות" (דהינו שימות בו ביום שבו יולד), היתה גזירה זו צריכה להתקיים אצל דוד המלך. ומאחר ודבר זה נגזר בסיבתו של אדם הראשון, נתן לו (אדם הראשון) לדוד ע' (=70) שנים משנותיו. ועוד אומר האר"י הקדוש, שמאחר והאדם הראשון חטא ואכל מעץ הדעת, והביא בכך מיתה לעולם כולו – דוד, שהוא גלגולו, יתקן את חטאו זה, ובאחרית הימים הוא יהיה מלך המשיח, ויחיה את המתים. ולכן אמרו חז"ל על דוד: "דוד מלך ישראל חי וקיים", כי אפילו שינה לא ישן בימי חייו, כי אם "שתין נשמי" (=זמן קצר מאד של ששים נשימות סוס), כדי שלא יטעם טעם מיתה (כפי שאמרו חז"ל (ברכות נו'): שהשינה היא אחד מששים חלקים של המיתה).

ומסיף ואומר האר"י, שתפקידו של דוד המלך היה לתקן את חטא האדם הראשון ואת המיתה שהביא לעולם, ולכן כאמור לא ישן אלא "שתין נשמי", ולעתיד לבוא יהיה הוא המלך המשיח שיחיה את המתים, ויחזיר את העולם לתיקונו, לחיים נצחיים, כמו שהיה לפני חטא האדם הראשון.

וכל זה – אומר האר"י – נרמז לנו בראשי התיבות של אדם: אדם, דוד, משיח וזהו חוט השדר מראשית הבריאה, עד תכליתה – שלשת השלבים הללו: אדם, דוד, משיח – המתחיל באדם הראשון, נמשך בדוד המלך, ונגמר בביאת משיח צדקנו, המלך המשיח, הלא הוא דוד המלך, שהוא תיקונו של אדם הראשון. "בראשית ברא אלהים את..." ("א', א')

על הכתוב "בראשית ברא אלהים את..." , כתב "בעל הטורים" (רבנו יעקב בן אשר): "בראשית ברא אלהים... – סופי התיבות אמת, מלמד שנברא העולם באמת, כמו שנאמר (תהילים קיט', קס'): 'ראש דברך אמת'. והנה, אומרים חכמי ישראל: בפסוק זה רמוזה עוד פעם המלה "אמת" – בסופי התיבות "ברא אלהים את". וצריכים אנו להבין, מדוע נרמזה בפסוק זה פעמיים המלה "אמת" – פעם אחת שלא לפי הסדר, בכתוב: "בראשית ברא אלהים (תאמ), ופעם שניה לפי הסדר "ברא אלהים את" (אמת)?

אומר על-כך הרה"ק משינאווע זיע"א, בספרו "דברי יחזקאל": הנה, "בראשית ברא אלהים, סופי תיבות "אמת", אך האותיות "אמת" לא נרמזו לפי הסדר, ואילו "ברא אלהים את" – סופי התיבות כן לפי הסדר. כדי לרמז, שצריך האדם לעבוד על מידת האמת. והנה, למרות שבתחילה מידה זו אינה בשלמות אצלו (דהינו לא לפי הסדר), בעזרת ה' יתברך יגיע ויבוא למידת האמת לפי הסדר, דהינו, שתהיה מידת האמת אצלו בשלימות. ודבר זה, אומר הרה"ק משינאווע זיע"א, דומה לבנין. אמנם, צריך לבנותו לפי הסדר – בתחילה היסודות, אחר-כך הכתלים ואחר-כך הגג וכו'. אולם, כאשר מכינים את צרפי הבנין, הקבלן לא תמיד קונה לפי

הסדר, אלא כפי שמצאה ידו, ורק כאשר הוא בונה את הבנין, הוא בונה אותו לפי הסדר. ועל-כך רמזו חז"ל בגמרא (פסחים נ'): "אמר רב יהודה, אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות, אף-על-פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה". ומעתה יש לומר, שצירוף "אמת" שלא ביושר (=לא לפי הסדר) רומז על התורה והמצוות שהאדם עושה שלא לשמן, ואילו הצירוף "אמת" ביושר רומז שהאדם הגיע לשלימות, ועוסק בתורה ובמצוות לשמן (=לשם שמים).
"בראשית ברא אלהים את... (א', א')

התורה שבכתב מתחילה באות ב': "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", והתורה שבעל-פה מתחילה באות מ': "מאימתי קורין את שמע בערבית" (ברכות א', א'). ושתי האותיות מצטרפות למלה "בם". זהו מה שדרשו חז"ל: "ודברת בם" (דברים ו', ז) - בם יש לך רשות לדבר (=ללמוד), כלומר בתורה שבכתב ובתורה שבעל-פה, שדבריהן קימים ועומדים לעד - ולא בדברים אחרים (יומא יט', עב).
ועוד אמרו חז"ל, כאמור לעיל: התורה מתחילה באות ב' - "בראשית", ומסתיימת באות ל' - "ישראל", ואותיות אלו, כידוע, מצטרפות למלה "לב". וזאת, כדי לומר לכל אדם מישראל: כשם שאין להפסיק את הלמות הלב בגופנו אפילו למשך שעה אחת, כך איננו רשאים להפסיק כל ימי חיינו את לימוד התורה. (וכן גם כדי לומר לך, שאין התורה נקנית - אלא בלב - בכונות טובות וטהורות, הנובעות (=היוצאות) מתוך הלב).
הצדיק רבי ישראל מרוזין היה אומר: במלה "בראשית" יש שש אותיות, כנגד ששת ימי הבריאה: ארבע האותיות בשני קצוות המלה מצטרפות למלה "ברית" (=בראשית) - רמז לדבר שהעולם נברא על מנת שישראל יקבלו עליהם את התורה בברית עולם. ושתי האותיות האמצעיות במלה "בראשית" מצטרפות למלה "אש", לפי שהתורה נמשלה, כדברי חז"ל, לאש: זכה אדם - מאירה לו התורה, ומחממת את גופו ונשמתו באש דת. לא זכה, חלילה - היא פוגעת בו ושורפת אותו כאש אוכלת.
"ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו, וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו" (ב', יט')

אומרים חז"ל: השם הניתן לרך הנוול בשעת ברית המילה נקבע בשמים לפי שרש נשמתו, ומשמים נותנים בדעת ההורים את השם. דבר זה נרמז בכתוב: "ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו" - ראשי תיבות מילה, ואילו המשך הפסוק: "וכל אשר יקרא לו האדם", הוא ראשי תיבות אליהו, שהרי בשעת המילה בא אליהו הנביא. לכן באותה שעה מתנוצצת ההתעוררות העליונה (=נותנים משמים את הדעת) באביו של הרך הנימול, כדי לתת לו את השם, המתאים לשרש נשמתו - וזאת מכחו של אליהו הנביא.
"אעשה לו עזר כנגדו" (ב', יח')

על הפתוב, "אעשה לו עזר כנגדו", דרשו חז"ל: אם האדם זכה - עזר (האשה היא לו לעזר). ואם לא זכה - כנגדו (האשה היא כנגדו). בענין זה מספרים חסידים על רבי ישעיה'לה מושקאט, רבה של פראג, שסבל מאד מן האדיקות המולפגת של אשתו, שעסקה כל היום בתפילות ובקריאת "תהילים" ומעמדות, והזניחה כליל את בעלה ואת ביתה. פעם חזר רבי ישעיה'לה מבית המדרש, כשהוא עיף ויגע אחרי שעור ארוך שהשמיע לתלמידיו, וגם הרעב הציק לו מאד. אך זוגתו לא משה (=זוה) מסדור התפילה שביתה, כדי להכין לבעלה דבר מאכל ומשקה. נאנח הגאון אנחה גדולה, ואמר לאשתו בעצב: עכשיו מובנים לי היטב דברי חכמינו וז' על הכתוב "עזר כנגדו": זכה - עזר - אם זכה אדם לראות עולמו בחייו - אשתו היא עזר רב לו בכל עת ובכל שעה. כשהוא משכים לבית הכנסת לתפילת שחרית, מכינה לו האשה ארוחת בקר לעת שובו לביתו. וכאשר הוא מרצה את שעוריו בפני תלמידיו, או יושב בבית הדין ודן בדיני תורה, דואגת אשתו לבשל ארוחת צהריים ולערוך את השלחן לבעלה המתמיד. ובשובו לביתו מתפילות מנחה וערבית, מזומנת לו ארוחת ערב בחריצות כפיה של עקרת הבית. בדרך זו עומדת האשה לימין בעלה, ומסיעת בידו למלא פראוי את כל תפקידיו ועסקיו. אבל - אם לא זכה - כנגדו" - אם חלילה לא זכה האדם בגורל טוב בחייו, יושבת האשה מולו (=כנגדו) מבקר ועד ערב ועושה כמוהו: כשהוא מתפלל תפילות היום, אף היא מתפללת כנגדו. לומד פרשת השבוע, היא אומרת תהילים ומעמדות. הוא עסוק בלמוד הש"ס ופוסקים, אף היא עסוקה בש"ס ומפרשים. כתוצאה מכל זאת, מתהלך האדם מבקר ועד ערב רעב וממורמר, וחייו אינם חיים...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

כניסת השבת: 17:59

פרשת השבוע: בראשית

יציאת השבת: 19:06 ר"ת 19:42

ערש"ק כג' תשרי תשע"ד (27.9.13)

הפטרה: "פה אמר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וייצר ה' אלהים את האדם... ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על פסוק זה אומר הרמ"א בשלחן ערוך (או"ח סימן ו'): לכן אנו מברכים בברכת "אשר יצר" – "רופא כל בשר ומפליא לעשות". שכן, ה' יתברך מפליא לעשות, בכך שהוא שומר את רוח האדם בקרבו, בתוך גופו הגשמי – וכך, הוא יתברך קושר/מחבר דבר רוחני (=את הנשמה הקדושה) בתוך דבר גשמי (=הגוף). וכל זאת, כי ה' יתברך הוא "רופא כל בשר" (=זוהי הרפואה לבשר הגשמי. שכן, בריאות האדם ורפואתו תלויים בחיבור המופלא של הגוף והנשמה), ורק אם ישמור האדם על חיבור נכון זה של הגוף והנשמה, על-ידי תורה ומצוות, יוכל להיות בריא בגופו, ונשמתו תשתמר (=תישארו) בקרבו.

והנה על האדם, שכלול מגוף ומנשמה, אומרים חז"ל: על הגוף נאמר במפורש שהוא נברא "עפר מן האדמה", וכן שנברא הוא ביום הששי, כמו שכתוב ביום הששי: "וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה". אולם על הנשמה נאמר רק: "ויפח באפיו נשמת חיים", ועדין אין אנו יודעים, מהיכן נבראה הנשמה, ומתי (=באיזה יום) נבראה?

על-כך אומרים חז"ל, בספרים הקדושים: הנשמה היא ניצוץ/חלק אלוך ממעל, כמו שכתוב (דברים לב, ט'): "כי חלק ה' עמו", וכן מבואר בספר הקנה "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ו), ופרשו חז"ל: "מאן דנפח – מתוכו הוא דנפח" (=מה שנפח הקב"ה באדם – מתוכו הוא נפח).

נמצאנו למדים מכאן, כי שרש הנשמה הוא חלק אלוך ממעל – כלומר, הקב"ה האציל (=נתן מעצמו) ניצוץ אלקי, ונפח אותו בתוך גוף האדם, ואז "ויהי האדם לנפש חיה". ועדין צריכים אנו באור, באיזה יום מששת ימי בראשית ברא ה' יתברך את ניצוץ אלוקי זה, את הנשמה?

על-כך אומר התנא ריש לקיש, שהנשמה נבראה ביום הראשון, ומביא הוא ראיה לדבריו, על-פי הפתוב: "ורוח אלקים מרחפת על-פני המים", ופרשו חז"ל ש"רוח אלקים" הפונה היא ל"רוחו של המשיח". ולפי גירסת ה"מתנות כהונה", זהו רוחו של אדם הראשון.

מכאן רואים אנו שכל הנשמות נבראו ביום הראשון, שכן נשמת אדם הראשון כוללת את כל הנשמות (גם לפי הגירסה השניה נכון הדבר, שכן, גם נשמת מלך המשיח כוללת בתוכה את כל הנשמות). אם כך רואים אנו, שמצד הנשמה הקדושה, שהיא חלק אלוך ממעל, נברא האדם ביום הראשון, לפני כל מעשה בראשית, אך מצד הגוף נברא האדם רק ביום הששי, בסוף מעשה הבריאה.

וזהו שאומר דוד המלך (תהילים קלט, ה'): "אחור וקדם צרתני". ולכאורה תמוהים הם דברי דוד המלך, שכן אם "אחור (=בסוף)... צרתני (=יצרת אותי)", איך גם "וקדם (=בתחילה) צרתני"? (=איך גם בסוף וגם בתחילה נוצר האדם?).

אלא – אומר ריש לקיש – "אחור זה יום אחרון, וקדם זה יום הראשון". כלומר, הקב"ה ברא/יצר את האדם מצד הגוף "אחור" (=בסוף לכל מעשה הבריאה), אך מצד הנשמה, הוא בראה "קדם" – קדם לכל מעשה בראשית. ולכך התפון דוד המלך, באומרו: "אחור וקדם צרתני" – "אחור מצד הגוף, וקדם מצד הנשמה".

"ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו" (ב, ג')

הגאון רבי צבי אלימלך שפירא, כותב בספרו "בני יששכר": נוהגים לאכל דגים בשבת בגלל שלש הפרכות שנתנו במעשה בראשית: הברכה הראשונה נתנה לדגים, ככתוב: "ויברך אתם אלהים לפרו ורבו ומלאו את המים בימים". הברכה השניה נתנה לאדם, ככתוב: "ויברך אתם אלהים... פרו ורבו ומלאו את הארץ". והברכה

השלישית נתנה לשבת, ככתוב: "ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו". ובשעה שיהודי אוכל דגים בשבת, הוא זוכה שמתקיימות אצלו כל שלש הברכות הללו כאחת. ידועה גם אמרה עממית, השגורה בקרב כמה מעדות ישראל, האמרת פי: האוכל דג ביום "דג" (=ביום השביעי, שהוא בגימטריה "דג"), ניצל מ-ד"ג (=מדין גיהנום). "בראשית ברא אלהים את... (א, א')

אמרו חז"ל: העולם נברא בשביל התורה, שנקראת "ראשית", שנאמר "ראשית דרכו" (משלי ח', כב'), וכן בשביל ישראל, שנקראו "ראשית", שנאמר "ראשית תבואתה" (ירמיהו ב', ג'). וכן אומר רבי אלעזר (פסחים סח', עב'): אלמלא תורה, לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר (ירמיהו לג', כה'): "אם לא בריתי יומם ולילה (=לולא התורה, שנאמר בה - "והגית בו יומם ולילה" - (יהושע א', ח)), חקות שמים וארץ לא שמתיי". הקדמונים מצאו רמז לדברי חז"ל אלו, בלשון שפה מסתימת פרשת הבריאה: "ויהי ערב ויהי בקר, יום הששי" (א, לא) - לא נאמר כאן "יום ששי", כמו שנאמר בשאר ימי הבריאה, אלא "יום הששי" (הוסיף הכתוב ה"א הידוע ביום "הששי", בגמר מעשה בראשית). וזאת כדי לומר לנו שהתנה (הבורא יתברך) עמהם (עם ישראל) שיקבלו עליהם חמישה (ה') חומשי תורה.

דבר אחר: "יום הששי" - כלם תלויים ועומדים (=כל מעשי הבריאה נשארו לא מושלמים), עד היום הששי, הוא ו' (ששי) בסיון, המוכן למתן תורה. (רש"י שם) הפרשן והמקובל רבנו חיים בן עטר, ה"אורח חיים" הקדוש, היה אומר: כיון שחז"ל הורו לנו, שהתורה היא תכלית הבריאה כלה - מי שזכה בתורה, זכה בעולם ומלואו. ומי שלא זכה בה, אינו רשאי להנות מן העולם, אפילו כהוא זה, אלא אם הוא מתחזק בלומדי התורה, ותומך במוסדות התורה. "בראשית ברא אלהים את... (א, א')

אומרים משמו של הגאון מוילנא: העולם הזה מתקיים על-ידי ששה דברים, המרוזזים כלם במלה "בראשית", בדרך של נוטריקון (=ראשי תיבות): ביאה (=בינוי לחיי-אישות), חיצה, אכילה, שתיה, ישיבה, תרדמה (=שינה). פיוצא בכך מתקיים גם העולם הבא על-ידי ששה דברים, המרוזזים גם הם בראשי התיבות של המלה "בראשית": בינה, ראייה, אמירה, שמיעה, ישוב, תלמוד. "עץ החיים"

כאשר פרצה המהפכה הבולשביסטית ברוסיה, בסתו של שנת 1917, הגיעו ימים קשים לקהילות ישראל באירופה המזרחית, וביותר סבלו אז מוסדות התורה הגדולים והמפורסמים, שתלמידיהם ממש רעבו ללחם. בליל שבת אחד באותה שנה, פגש הצדיק רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, הלא הוא ה"חפץ חיים", את הקומיסר (=המפקח הממשלתי) האזורי, ארצייק, שהיה בן ישיבה לשעבר, ושחקיר היטב את ה"חפץ חיים". שבת שלום ומבורך - קרא ה"חפץ חיים" לעברו של ארצייק. אצלי השבת היא ככל שאר הימים - השיב לו ארצייק, תלמידו לשעבר, בהתנשאות לעגנית. יהי כן - אמר לו ה"חפץ חיים" במאור פנים, כדרכו בקדש - כל הימים הם של הקב"ה. הצדיק החל משוחח עם ארצייק על הא ועל דא, ולפתע אמר לו: שמא רוצה אתה לשמוע דבר תורה? רק זה חסר לי! - השיב ארצייק בלעג - אני ותורה רחוקים זה מזה כרחוק מזרח ממערב. אולם, ה"חפץ חיים" לא הרפה ממנו, ואמר לו: אולי תשמע מאמר קצר בכל זאת? מילא - נאות ארצייק למען כבוד רבו לשעבר. פתח ואמר לו ה"חפץ חיים", כשהוא אוהז בדש מעילו ומביט לתוך עיניו: בפרשת הבריאה אנו קוראים, שהקב"ה נטע גן בעדן, והצמיח את עץ החיים דוקא באמצע הגן (בראשית ב', ט). אם כך, נשאלת השאלה, מדוע קבע הבורא את עץ החיים במקוץ הגן, ולא בצדי הגן? והתשובה לכך היא - המשוף ה"חפץ חיים" - כדי לאפשר גישה מהירה וקלה לכל אדם אל עץ החיים, לפי מידת יכולתו ואפשרויותיו. הנה, אחד מגיע לעץ החיים על-ידי לימוד תורה בשקידה, שני מגיע על-ידי יראת שמים טהורה, ואדם טוב-לב כמון מגיע אל עץ החיים על-ידי מעשים טובים. והוסיף ה"חפץ חיים" ואמר לו: עליך לדעת, שמאות תלמידי הישיבה בעירנו ממש גוועים ברעב בימים אלו. לכן, יכול אתה לקנות את עולמך, אם תמכור לבחורים היקרים האלה מעט מזון, כדי להחיות את נפשם! לאחר מכן נפרד ה"חפץ חיים" מארצייק, תלמידו לשעבר, שגראה נבון ושקוע בהרהורים, לשמע דברי הצדיק. למחרת בערב הגיעה לפתח הישיבה עגלה עמוסת קמח ומצרכי מזון אחרים - חינם אין כסף - לתלמידיו של ה"חפץ חיים". שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!